

E L Ő T E R J E S Z T É S
utca elnevezéséről

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 14/A. § értelmében minden belterületi és olyan külterületi közterületet el kell nevezni, amely olyan ingatlanhoz vezet, amelyen az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti épület található.

Az utcanév és városrésznév megállapításának, közintézmény elnevezésének, valamint az utcanév, házszám-tábla és emléktábla elhelyezésének rendjéről szóló - többször módosított - 10/1991. (V. 20.) önkormányzati rendelet 3. § (1) bekezdése alapján Kaposvár város bel- és külterületén az utcát, a városrészt, az önkormányzat intézményét a Közgyűlés nevezi el.

dr. Szép Tamás tanácsnok úr javaslatot tett a Vásártéri úton az egykori Nostra épület bontását követő beruházás során újonnan kialakult park elnevezésére.

A Nostra épület már nem áll, azonban a köztudatban még így szerepel, azonban javasolja, hogy az egykori várnak is emléket állíthatnánk azzal, hogy a megújult terület a Vár park elnevezést kapja.

Fentiekkel egyetértve javasolom, hogy a park a **Vár park** nevet kapja.

A területnek a várral kapcsolatos történetét az 1. melléklet tartalmazza.

A terület térképmásolatát a 2. melléklet tartalmazza.

A terület elnevezésével kapcsolatos helyesírási tájékoztatást a 3. melléklet tartalmazza.

A terület önkormányzati képviselője, dr. Giber Vilmos képviselő úr a Vár park elnevezést támogatta.

Kaposvár, 2021. május 28.

Szita Károly
polgármester

HATÁROZATI JAVASLAT:

Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése úgy határozott, hogy a kaposvári 9059 hrsz. alatti ingatlan a **Vár park** elnevezést kapja.

Felelős: dr. Csillag Gábor jegyző

Közreműködik: dr. Farkas Edit aljegyző

Határidő: 2021. július 1.

A kaposvári vár és a Nostra

A 14. században új vár épült a Kapos völgyében, a folyótól északra, amelyet kezdetben Rupolújvárként vagy Újvárként emlegettek, a 16. században pedig Kaposújvárnak kezdték nevezni. (Az innen délre, a Zselicben lévő rupoli földvár volt a „rég” vár.) A kiválasztott hely nagyon kedvező volt: a Kapos ekkor még széles ártérrel folyt, a kanyart leíró folyó és a belé futó patakok közötti elmocsarasodott területet jól lehetett védeni, ugyanakkor a rupoli (rupoli) várnál sokkal kevésbé elszigetelt helyen feküdt.

A vár építéstörténetével kapcsolatban azonban még mindig sok a kérdőjel. Legkorábban egy négyszögletes, többemeletes torony épülhetett; ezt és egy nagyobb, trapéz alakú területet fallal vették körül. A 15. században kétszintes lakószárny épült a nyugati oldalon, majd a belső falakkal párhuzamos külső falakat emeltek, s az északkeleti sarokban kerek tornyot alakítottak ki. A domb nyugati részét vizesárokkal vágták le, így a várat minden oldalról víz vette körül.

A ropolyi birtok központjának a Kapos folyó mellé helyezésével és a vár megépítésével új lendületet kapott a környék fejlődése. A 16. század elejére a kaposújvári vár a térség egyik legjelentősebb erősségévé vált, amely ellenőrizte a terület útjait és kereskedelmét.

A török veszély miatt a várat széles palánkkal vették körbe, de az erősség – a védők hősie harca ellenére – 1555 szeptemberében török kézre került. A hódoltság itt 131 évig tartott; a Badeni Lajos vezette keresztény seregek 1686. november 12-én szabadították fel. A 18. század elején nagy részét lerombolták, s az Esterházy család birtokközpontja épült ki a területen.

A vár természeti környezete a folyó szabályozásával gyökeresen átalakult, az egykori sáncoknak, vizesárokknak sem maradt semmi látható nyoma. Az újabb súlyos pusztítás az 1930-as években történt, amikor a Nostra nevű tárházat a hajdani vár közepébe építették.

A gabonátárház építését Orbán Ferenc ipari iskolai tanár tervei alapján 1931 májusában kezdte meg a Lamping-cég. Nagy vitát váltott ki azonban, hogy a Nostra az egykori vár helyén épült. Rabati Jenő hírlapíró az *Új-Somogy* című napilap 1931. április 8-i számában nyílt levelet intézett dr. Vétek György polgármesterhez a vár maradványainak megmentése, a műemlékrombolás leállítására érdekében. A levelet azóta is sokszor idézik. Kezdő mondata: *„Méltóságos Uram, kegyelmet kérek a kaposvári vár felszínre került romjainak.”*

A vár még álló maradványainak bontása azonban folytatódott, az építőanyagot értékesítették. A vasbeton pillérváz, négy emelet magas, hatemeletes toronyban végződő Nostra gabonátárház rekordidő alatt készült el, 1931 októberében már át is adták. Zádor Mihály építész 1964-ben megjelent, Kaposvár építéstörténetét elemző könyvében így ír a városképet hangsúlyosan formáló épületről: *„Elhelyezése és környezetének kialakítása – függetlenül egyedi értékétől – a város legnegatívabb építészeti tevékenységeinek sorába tartozik.”*

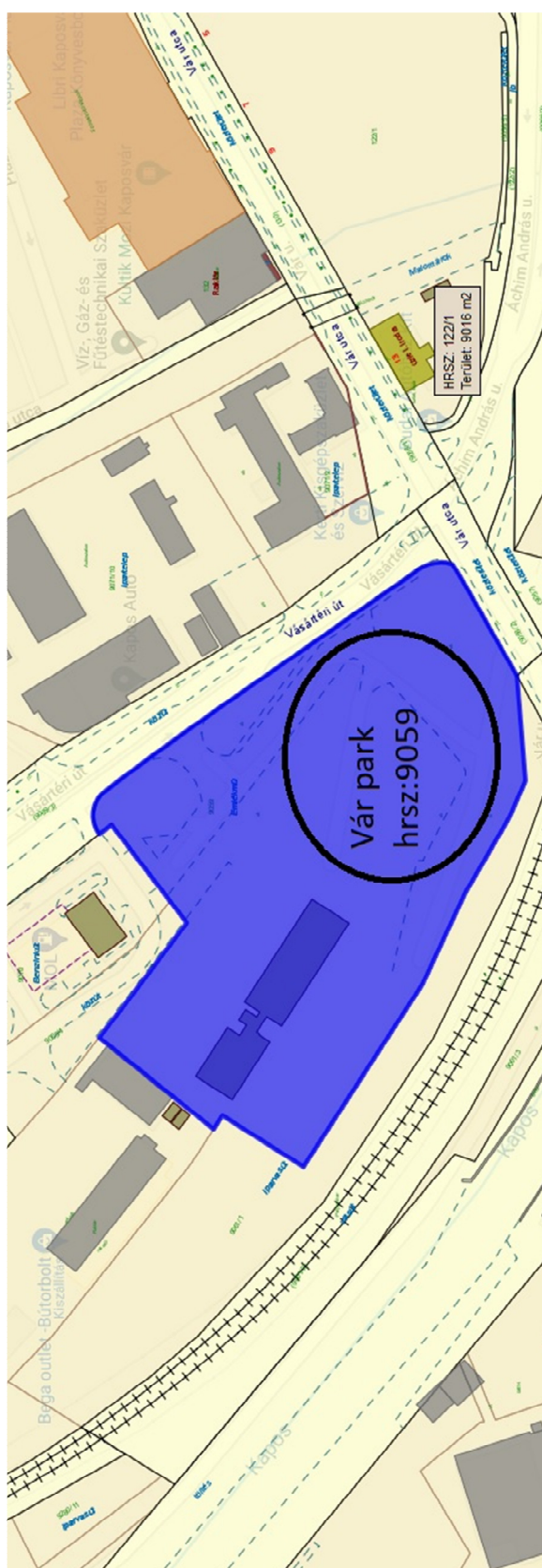
Később újabb üzemek, épületek rombolták a területet, így a várból csak néhány föld feletti rész maradt meg, amelyeket észrevenni is nehéz volt a beépített területen. Bár az 1930-as években és 2000-ben is folytak itt ásatások, kutatások, az erős beépítettség miatt ezek csak a hajdani vár kisebb területére terjedtek ki.

A városi önkormányzat 2014 májusában megvásárolta az egykori Nostra gabonátárház épületeit, amelyeket 2018 végén lebontottak. 2019 tavaszán ismét régészeti feltárás kezdődött a vár területén, amely további falszakaszokat hozott felszínre. Az ásatást Molnár István, a Rippl-Rónai Múzeum régésze vezette.

A területen kialakítandó közösségi tér alapkövét 2020. október 7-én tették le.

(Összeáll. – részben Molnár István szövegei alapján – Nagy Z.)

2. melléklet

A Vár park elnevezés helyesírásáról

A szóban forgó név ún. közterületi név. A *magyar helyesírás szabályai* 2015-ben megjelent 12. kiadása (a jelenleg is hatályos szabályozás) 181. pontja szerint a közterületek nevében a terület típusát megnevező, kis kezdőbetűs utótagot különírjuk az előtte álló névrészekről. A név tehát helyesen: Vár park.

A Vár park helyesírásában esetleg az okozhat gondot, hogy előtagja önmagában nem tulajdonnév. Azonban jelenleg is számos közterületnév van Kaposváron, amelynek nemcsak az utó-, hanem az előtagja is köznévi: Virág utca, Búzavirág utca stb. Tehát mind a szabály, mind az alkalmazása egyértelmű. A városi közgyűlés 2020. szeptember 24-én hivatalosan is Színház parknak nevezte el a színház melletti zöldterületet, ez pedig teljesen párhuzamba állítható a Vár park névalakkal.

Az egybeírt Városliget azért nem jó ellenanalógia, mert az eredetileg budapesti, immáron fogalommá vált Városliget név nemcsak közparkot, hanem városrészt is jelölt, és a városrészneveket egybeírjuk (*A magyar helyesírás szabályai*, 174. b pont).

A Vár park helyesírásáról dr. Gombos Péter nyelvészrel is egyeztettem (kaposvári egyetemi campus). Ő is a név fenti írásmódját (Vár park) javasolja.

Kaposvár, 2021. május 17.

Nagy Zoltán